

Ісаєва С.О.,
аспірант кафедри публічного управління та права
Дніпровська академія неперервної освіти, м. Дніпро
Науковий керівник: Романенко К.М.,
доктор наук з державного управління, професор

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах військових дій особливо важливим аспектом національної безпеки є забезпечення соціальної стабільності в українському суспільстві, яке досягається завдяки ефективній соціальній політиці на основі стратегічного планування соціального розвитку. Метою стратегічного планування у соціальній сфері є досягнення найвищого рівня та якості життя громадян країни за рахунок ефективного публічного управління. При цьому визначають у якості орієнтирів стратегічного планування низку пріоритетів соціально-гуманітарного розвитку країни, таких як підвищення добробуту населення, зниження бідності, конституювання соціальної справедливості шляхом доцільного розподілу доходів, основане на ефективності соціально-економічної стратегії підвищення державних соціальних стандартів та гарантій для населення, забезпечення гідних умов праці та її оплати, формування стабільної та справедливої системи пенсійного забезпечення і соціального захисту вразливих груп населення, інноваційний розвиток системи надання соціальних послуг на клієнталістських засадах, соціальний захист нових категорій населення у контексті українсько-російської війни (військових, переміщених осіб тощо) [2, с.109].

У контексті настанов концепцій нестабільності і невизначеності соціального розвитку у межах суспільства ризику необхідно звернути увагу і на такі складові управління соціальною сферою, як соціальна безпека і соціальні ризики. Основними загрозами у соціальній сфері слід вважати невідповідність програм і результатів соціально-економічного реформування визначеним стратегією розвитку соціальним пріоритетам; декларативність соціальної політики щодо у царині підвищення доходів населення, подолання бідності і збалансування трудової зайнятості населення; значне погіршення стану здоров'я громадян в

умовах кризи систем охорони здоров'я та соціального захисту, на цій основі - поширення таких соціальних хвороб як наркоманія, алкоголізм тощо; демографічні проблеми у контексті старіння нації та проблеми біженців; зниження доступу до якісної освіти для незаможних прошарків суспільства; зниження духовності у суспільстві на фоні дегуманізації соціокультурного середовища; актуалізація проблем дитячої та підліткової бездоглядності; масштабна міграція людей та працівників, а також і зменшення чисельності як за рахунок міграції, так і зменшення його природного зростання.

Загалом соціальна безпека ґрунтується на таких складових соціальної сфери як доступність необхідної кількості матеріальних благ, забезпечення соціальних гарантій у межах здійснення людьми нормальної життєдіяльності, попередження та регулювання соціальних конфліктів на основі принципу соціальної справедливості. Соціальна безпека є наслідком не лише соціальної політики, а й динамічного економічного розвитку і ефективного публічного управління на різних рівнях [1, с.325].

Концепт соціальної безпеки привносить у методологію аналізу стратегічного планування розвитку соціальної сфери інструментарій емпіричної фіксації соціальних процесів та результатів галузевого публічного управління у вигляді діагностика соціального становища. Основними складовими такої діагностики є визначення норми функціонування соціальної сфери, створення її оптимальної моделі як об'єкта публічного управління з урахуванням досвіду та практичних реалій, стратегічне планування реалізації моделі в конкретних соціальних умовах. Найбільшу роль при цьому мають відігравати розуміння проблемної ситуації як відправної точки стратегічного планування, засади моделювання, теоретичні підстави визначення критеріїв, показників, індикаторів для оцінювання змін у соціальній сфері. Що стосується базових принципів публічного управління в соціальній сфері у контексті забезпечення соціальної безпеки, то тут найбільше значення мають такі аспекти як децентралізація, орієнтація на результат та споживача, системне упровадження інновацій, розширення функцій держави у соціальній сфері.

Виходячи зі сказаного, слід зробити важливий висновок щодо необхідності

застосування комплексного підходу до управління соціальною сферою на основі стратегічного планування її розвитку, що інтегрує галузеві засади планування (соціальна сфера як сукупність окремих галузей) та територіальні засади планування (соціальна сфера як сукупність регіональних підсистем). Принагідно зауважимо, що реально такий підхід у вітчизняній системі публічного управління стосовно соціальної сфери не застосовується, остання скоріше розглядається в якості механічної сукупності галузей, а не як цілісна система. На нашу думку, в умовах децентралізації та закріплення за регіонами завдань управління соціальною сферою, стратегічне планування її розвитку має здійснюватися як реалізація сукупності цілей розвитку соціальних сфер окремих регіонів. А це вимагає радикальних змін у системі галузевого публічного управління загалом та засадах стратегічного планування розвитку галузі зокрема.

Головною метою розвитку соціальної сфери є максимізація людського потенціалу країни. Можна констатувати і цілісність соціальної сфери, яка досягається на основі підпорядкування діяльності її різних складових даній меті. Розгляд соціальної сфери як об'єкта стратегічного планування передбачає і врахування її взаємозв'язків з соціокультурним середовищем у різних контекстах – як на інституційному рівні, такі і на рівні практичних взаємодій у процесі надання соціальних послуг. Внутрішнє середовище соціальної сфери при цьому представлене структурами, що виробляють ці соціальні послуги та необхідні для цього ресурси. Сама соціальна сфера характеризується відкритістю, оскільки здійснює прямий вплив на соціальне середовище, що носить креативно-розвиваючий характер.

Стратегічне планування у сфері соціальної безпеки реалізується як організація регулювання процесів, які безпосередньо впливають на цю сферу. При цьому важливим методологічним висновком є доцільність зведення усіх показників соціальної сфери в окремі групи відповідно до основних складових соціальної сфери у контексті забезпечення соціальної безпеки. Відповідно необхідно структурувати численні виклики, які виникли перед українською нацією сьогодні і створюють різнопланові загрози соціальній безпеці. З іншого боку, йдеться про зміцнення соціальної безпеки на основі консолідації структур

публічного управління з метою обґрунтування чітких соціальних пріоритетів у контексті національної безпеки в умовах війни з Росією, орієнтованих на забезпеченню соціально-політичної стабільності українського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Линдюк С. Д. Забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану: зарубіжний досвід. Науковий вісник: державне управління. 2024. № 1. С. 324-344.

2. [Сергєєва Л. М., Собченко В.В.](#) Формування механізмів державного управління у сфері забезпечення соціальної безпеки України на сучасному етапі. [Теорія та практика державного управління](#). 2019. Вип. 4. С. 107-114.